

DÜNYADA VE TÜRKİYE'DE RAP'İN BİRBİRİNE KARŞIT, FARKLILAŞAN SERÜVENİ

Jöntürk-Barikat Grubu

Özet: Rap müziği yapmaya başlayan gençler yaptıkları şarkılarda, içinde yaşadıkları topraklarda hangi konumda (ezen ve ezilen) iseler, açık ya da kapalı, doğrudan ya da dolaylı yollarla da olsa, ait oldukları sınıfların ve toplumsal grupların çıkarlarını koruyacak bir dil geliştirir. Bir underground, bir karşı kültür, bir isyan kültürü olarak doğan Türkçe rap'in bugün yaşadığı köklü değişimi anlayabilmek için, Türkçe rapin doğuş koşullarını ve Türkiye'ye sıçrayış tarihini ele almak gerekmektedir. Bu anlamda bu çalışmada, dünyada ve Türkiye'de rap'in birbirine karşıt, farklılaşan serüveni üzerinde durulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Türkiye, Rap, Müzik, Kimlik.

RAP IN THE WORLD AND IN TURKEY AGAINST EACH, DIFFERENT ADVENTURES

Jöntürk-Barikat Grubu

Abstract: Young people who start to make rap music develop a language that will protect the interests of the classes and social groups they belong to, no matter what position they are in (oppressor and oppressed) in the lands they live in, whether openly or indirectly, directly or indirectly. In order to understand the radical change experienced by Turkish rap, which was born as an underground, a counterculture, a rebellion culture, it is necessary to consider the birth conditions of Turkish rap and the history of its leap to Turkey. In this sense, this study will focus on the contrasting and differentiating adventure of rap in the world and in Turkey.

Keywords: Turkey, Rap, Music, Identity.

DÜNYADA VE TÜRKİYE'DE RAP'IN BİRBİRİNE KARŞIT, FARKLILAŞAN SERÜVENİ

Jöntürk-Barikat Grubu

Ezen ve Ezilen Dilinin Üretim Dinamiği ve Rap

Dünyanın neresinde olursa olsun, ezen ve ezilen toplumların ve toplumsal grupların ürettikleri kültür, sanat, spor, edebiyat, dini ve ahlaki değerlerin sosyal, politik, kültürel içeriği ve duruşu her zaman için farklı olmuştur. Genel olarak ezenler, ürettikleri değerlerde gücü, devleti, iktidarı, baskı ve şiddeti, geçtikleri yolda kendilerine tank paleti görevi gören egemen dini ve ahlaki değerlere sarılıp bu değerleri yüceltirken, tam tersine ezilenler, barış-kardeşlik, eşitlik, özgürlük, paylaşım, mazlunun, yoksulun, hak ve hukuku elinden alınmışların başkaldırı dilini üretirler. Ezilen, yok sayılan temel hak ve özgürlükleri ellerinden alınan toplumlar-toplumsal gruplar, içine düştükleri bu çıkmazı aşmak, temel hak ve özgürlüklerini elde etmek için kendisini ezen toplumlara ve sınıflara karşı, 'barış', 'kardeşlik', 'eşitlik', 'özgürlük' gibi ulvi değerlerle bezenmiş bir karşı kültür, sanat, spor, edebiyat, ahlak, dini değerler üretirler. Çünkü, bu değerler onların gücünü ve iktidarını korumak için zorbalıktan çekinmeyen düşmana karşı kendilerini bir arada, iri ve diri tutmakla birlikte, yine onların düşmana bu karşı koyuşlarına hayati bir meşruluk kazandırır; daha da ötesi, bu zorbalıların hareket alanını bu silahlarla (meşruluğun dışına atarak) daraltır, elini kolunu bağlar.

Gerek Amerika'da, Paris, Londra, Batı Berlin'de, gerekse Türkiye'de olsun, Hiphop'ın ve temelde rap müziğinin dilinin ve duruşunun üretilmesinde söz konusu bu temel paradigma geçerliliğini korumuştur. Rap müziği yapmaya başlayan gençler yaptıkları şarkılarda, içinde yaşadıkları topraklarda hangi konumda (ezen ve ezilen) iseler, açık ya da kapalı, doğrudan ya da dolaylı yollarla da olsa, ait oldukları sınıfların ve toplumsal grupların çıkarlarını koruyacak bir dil geliştirirler. Ezen toplumsal

grubun mensubu olan gençler şarkılarında gücü, iktidarı, devleti, milliyetçiliği, şovenizmi, cinsiyetçiliği, dinciliği-mezhepçiliği yüceltirken, ezilen toplumsal grubun ya da sınıfın mensubu gençler tüm bu değerlere şiddetle karşı çıkarak tüm dünya insanlarını temel hak ve özgürlükler ekseninde kucaklayan bir karşı duruş dilini üretirler. Öte yandan, sınıfsal ve toplumsal konumu zaman içinde değişen gençler, örneğin kentin gettolarında-varoşlarında yaşayan ve ilk etapta içinde bulunduğu yoksulluğa, ezilmişliğe, yok sayışa karşı söylemlerde bulunan gençler, ünlü olmaya, para kazanmaya başlayınca, dolayısıyla sosyal ve ekonomik konumları yükselince, derhal eski söylemlerini terk etmeye ve içine girdikleri bu yeni konuma göre ya üç maymunu oynamaya ya da ezenin dilini kullanmaya başlamaktadır. Türkçe rap tarihi bu tip sayısız örneklerle doludur. Dolayısıyla, bir underground, bir karşı kültür, bir isyan kültürü olarak doğan Türkçe rap'in bugün yaşadığı köklü değişimi anlayabilmek için, Türkçe rapin doğuş koşullarını ve Türkiye'ye sıçrayış tarihini ele almak gerekmektedir.

1970'li yılların sonunda Amerika'da New York'un gettolarında siyahi gençlerin egemen beyaz milliyetçiliğine, şovenizmine, itilmişliğe karşı olarak bir başkaldırı, kendini ifade ve kabul ettirme arayışı, ait oldukları toplumlarının kimliğini kırsaldan göç ettikleri kentte yeniden yaratma ihtiyacı olarak ortaya çıkan (rap müzik, break dance, grafiti, dj ve kendine özgü bol giysi ve aksesuar unsurlarından oluşan) hiphop kültürü, şehirler ve ülkeler arası ulaşım ağının, radyo televizyon iletişim araçlarının baş döndürücü bir şekilde gelişmesi ve yaygınlaşmasıyla birlikte çok kısa bir süre içerisinde tüm dünyada bir moda akımı gibi yayıldı. 1979 yılında, The Fatback Band adındaki saygın funk grubu, tarihin ilk funk/rap parçası olan 'King Tim 3'ü; Master Gee, Big Bank Hank ve Wonder Mike'dan oluşan ve New Jersey'den çıkan Sugar Hill Gang grubu, 'Rappers Delight' adlı 45'liği kaydedişiyle New York City banliyölerinde dj, rap, break dance, grafiti'den oluşan hiphop kültürü doğdu. Aynı kültür, bundan sadece on yıl sonra, sosyalist Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği ile Amerika Birleşik Devletleri arasında dünya hegemonyası kurma çabası ekseninde çeyrek asrı aşkın bir süredir devam eden soğuk savaşın en acımasız yüzünü temsil eden Berlin Duvarı'nın hemen yanı başında, Batı Berlin'de yansımasını buldu. Hiphop'un Londra, Paris gibi büyük metropollerle paralel bir şekilde Batı Berlin'de ortaya çıkışı tesadüf değildi. ABD'de Kuzey-Güney savaşının ardından köleliğin kaldırılmasıyla kuzeye akan ve ülkenin temelde sanayi, inşaat, bakım, onarım sektörlerinde çalışmak için kuzeye göç eden siyahilerin çocuklarının New York gettolarında içinde buldukları yoksulluk, ilgisizlik, dışlanmışlık ve ezilmişlikten kaynaklanan çözüm arayışının aynısı burada da mevcuttu. Burada daha sonra bir başka yazıda ele alacağımız bir durumu da belirtmeden geçmeyelim. Amerikan örneğinde olduğu gibi sözgelimi İslamiyet veya Türklere karşı faşist, saldırgan bir üslup taşıyan rap örnekleri de vardır. Bunlar anti bir dünya görüşünün ifadesi olmuştur. Bu nedenle rap'i bir bütün olarak değerlendirmemek ve içindeki farklılıkları da ayrıca tartışmak gerekir.

Türklerin Almanya'ya Büyük Göçü ve Türkçe Rap'in Doğuşu

II. Dünya Savaşında yerle bir olan Almanya, 1960'lı ve 1970'li yıllarda acil ucuz işgücü ihtiyacını karşılayarak ekonomisini kalkındırmak amacıyla tarım, inşaat, tekstil-sanayi sektörlerinde çalışmaları için İtalya, Yugoslavya, Portekiz, İspanya, Yunanistan, Tunus, Fas, Türkiye gibi ülkelerle hükümetler arası yapılan anlaşmalarla kıssa süreli çalışma için yabancı işçi alımına başladı. Türkiye ile Almanya arasında 1961'de imzalanan "Türk İş Gücü Anlaşması" çerçevesinde ilk olarak Türkiye'nin özellikle kırsal ve ekonomik olarak az gelişmiş bölgelerinden 500 bini aşkın insan, ülkelerindeki yoksulluktan ve ilgisizlikten kurtulma, para kazanma ve refaha erişme umuduyla yüzlerce yıldır kök saldıkları topraklarından kopup Almanya yolunu tuttu.

Almanlar aslında, sayıları kısa bir sürede milyonları bulacak çoklukta yabancı göçmen istememişlerdi. Onların birkaç yıl çalışıp, para biriktirip ülkelerine dönecekleri sanılıyordu. Göçmenler de öyle düşünüyordu. Ama öyle olmadı. Dünya çapında yaşanan petrol krizi, gittikçe artan yabancı işçi göçünün nereye varacağına dair yaşanan büyük korku ve korkuya kapılan Alman hükümetinin, yabancı işçi göçünü 1974'te durdurması, sonuç olarak tüm engellemelere ve tüm "gelmeyin, sizi istemiyoruz" mesajlarına rağmen kurtuluş umudunu Almanya'ya bağlayan yoksul Türkler Anadolu'dan Almanya'ya gitmeye devam ettiler. Eğer eski Federal Şansölye Helmut Schmidt göçmen alımını frenlemeseydi Almanya'daki Türklerin sayısı belki de şimdilerde 15 milyonu bulacaktı. 1980'li yıllarda ise ikinci ve en büyük dalga geldi. Özellikle Türkiye'den politik şiddet ve baskılar nedeniyle kaçan sığınmacılar ve aile birleşmesi programı nedeniyle 1 milyonu aşkın Türk daha Almanya'ya giriş yaptı. 1994 yılına gelindiğinde Almanya'da büyük bölümü Türk ve Arap Müslümanlarından oluşan 7 milyon yabancı Almanya'nın en önemli kentlerinde yaşamaya başlamıştı. Kendilerinden -her anlamda- son derece farklı bu denli büyük bir nüfusun ülkeye akışı hem Alman halkı hem yabancılar için büyük bir şok ve korku etkisi yaratmıştı.

Büyük bir disiplin ve seküler kültüre sahip Hıristiyan Alman toplumu şok olmuştu, çünkü Arap ülkelerinden ve Anadolu'nun dört bir yanından yine büyük bir bölümü okuma yazma dahi bilmeyen, daha önce küçük bir kasaba yüzü dahi görmeyen, üstelik kendisiyle hiçbir konuda benzerliği bulunmayan, geldikleri ülke, köy ve kasabalarındaki günlük alışkanlıklarını aynen sürdürmeye çalışan kent kültüründen yoksun milyonlarca eğitimsiz Müslüman "köylü"yle bir anda yüz yüze gelmişti. Müslüman ve Türk yabancılar da büyük bir şok yaşamıştı; çünkü Anadolu'nun herhangi bir köyünden İstanbul'a göç eden insanların yaşadığı kültürel şokun kat kat büyüğüyle karşılaşmış, aralarında her alanda farklılıklar bulunan, son derece disipline, özgürlüğe ve rahat yaşamaya alışmış, dini, dili, kültürel ve sosyal ilişkileri, üretim ve tüketim ilişkileri tamamen farklı Alman toplumunun tam da içine düşmüşlerdi.

Almanya'ya göç eden ilk kuşak genel olarak asla oraya uyum sağlama eğiliminde olmadı. Daha da ötesi Almancayı dahi öğrenmeye çalışmadı. 20, 30 hatta 40 yıl

Almanya'da yaşamasına karşın Almanca'yı öğrenmeye dahi yeltenmedi büyük bölümü. Çünkü birinci kuşağın büyük bölümü için, "gavur" olarak gördükleri Alman toplumuna karışmayı, Almanya'ya entegre olmayı, onlara benzemeye doğru giden yol olarak, kimliğini, kültürünü ve dinini kaybetmenin başlangıcı olarak algılıyorlardı. Böyle bir sonucu istemedikleri gibi, bu sonuçtan açıkça korkuyorlardı da. Bunun için Türkler olarak mümkün olduğunca bir arada yaşamaya, dillerini, kültürlerini, dinlerini, sosyal alışkanlıklarını devam ettirmek için Almanları dışarıda tutan sosyal-kültürel-ekonomik dayanışma mekanları, örgütleri kurmaya başladılar. Buna karşın, özellikle kentsel farklılık ve çeşitliliğe yabancı olan, kırsal yaşamın doğal bir sonucu olan tek tip bir etnik kültür, tek tip bir inanç, tek tip bir politik yaşama alışmış olan, egemen kültür ve politik hareketlerin "Ya sev, ya terk et" zorbalığıyla kavrulmuş olan bu sayıları milyonları geçen göçmenlerin çocukları onlardan daha büyük acılar yaşayacak ve kimlik bunalımlarına mahkum olacaktı. Uyumsuzluk, dışlanmışlık, arada kalmışlık hissiyle büyüyen ikinci neslin, kendini ifade etmek, Alman toplumuna kabul ettirmek ve nihayetinde vatanlarından uzakta içine düştükleri "yabancı" durumundan (nüfus artışını ve göçünü bir güç, bir hakimiyet kurma aracı olarak gören kendi toplumlarını ve ülkelerini değil de) sorumlu tuttıkları Alman toplumuna ve ülkelerine öfkelerini kusmak için güçlü bir şeye ihtiyacı vardı.

Kimi Türk genci, bu öfkelerini ve ezilmişlik duygusunu Alman gençlerine karşı en ufak bir sorunda dahi doğrudan şiddet kullanarak üstünlük kurma yoluyla aşmaya çalıştı. Ne de olsa hayatın doğal bir parçası olarak gördükleri şiddet, babasından, annesinden, mahallesindeki büyük abisinden, "hayır" dediğinde tokat yemekte bile vardı. Tokat atarak, vurarak, kırarak, zor kullanarak, güç kullanarak bir şey elde etmenin tek çözüm yolu olduğu kültürüyle büyüyen bu gençlerin önünde kendilerine dayatılan bu yol dışında pek fazla bir seçenek yoktu. Ancak, kimileri için başka bir yol daha vardı. Müzik, özellikle rap müziği bu gençlerin imdadına yetişen bir "Hızır" gibiydi. Böylece müzik aracılığıyla birkaç şeyi birden yapacaklardı: birincisi, kendilerini bu müzik aracılığıyla kolaylıkla ifade edebileceklerdi; ikincisi, içindeki öfkelerini, özlemlerini kusabileceklerdi; üçüncüsü, Amerika'da yine kendileri gibi ikinci sınıf muamelesi gören siyahilerin spor ve müzik aracılığıyla başarılar elde etmesi gibi, onlar da, kendilerinden kültürel ve sosyal olarak daha donanımlı olan, daha rahat yaşayan Alman gençliğine karşı bu müzik aracılığıyla kendilerini eşitleyebilecek, dahası üstünlük dahi kurabileceklerdi.

Büyükleri ve kimi akranlarının aksine onlar, Türk halk müziğini tercih etmediler. Arabesk müziği, rock müziği ya da başka bir müziği de... Edemezlerdi de... Halen Türk ve Müslüman kültürlerini, dillerini, dinlerini orada yaşamaya ve yaşatmaya çalışan ailelerine karşın, iki kültür arasında iki arada bir derede kalsalar da, nasıl yapacaklarını bir akademisyen çözümlemesiyle tam olarak bilmeseler de, aslında onlar Almanya'ya entegre olmak istiyordu. Ayrıca, Türk halk müziği bir kırsal kültürün ürünüydü. Kırsal yaşamın binlerce yıllık sıkıntılarından ve kültüründen ortaya çık-

mıştı. Anadolu'da binlerce yıl boyunca ezenlere karşı bir direniş, bir başkaldırı, bir sosyal-kültürel kimlik-tecrübe aktarımı işlevini gören bu güçlü silah bir kentte, hele hele Almanya gibi bir ülkenin kentlerinde asla işe yarayamazdı. İkinci nesil için, kırsaldan farklı bir üretim-tüketim ilişkisiyle doğan ve beslenen kent kültürü kent müziğini gerekli kılıyordu. Arabesk yapabilirlerdi kimi akranları gibi, ama onu da seçmediler. Rock müzik yapmak ise hem büyük bir kültürel, felsefi ve politik donanım, hem tam anlamıyla bir birey olma, hem tam anlamıyla bir özgürlük tutkunu olmak, hem de para ve büyük bir emek, zaman ve eğitim gerektiren bir işti. Daha da ötesi rock müzik grubu kurmak birlikte eşit koşullarda ortak bir yaşam kültürüne sahip olmayı gerektiriyordu. Bu, 'ikinci nesil' için imkansız bir hayalden başka bir şey olamazdı. Yaşadıkları ülkede kendilerini bir yabancı gibi hisseden bu gençler, sorunlarını şiirsel bir konuşma dilinde çok rahat ifade edebilecekleri bir şeyi, rap müziğini seçtiler. Rap müzik yapmak son derece basit bir işti. Ekonomik ve kültürel olarak ucuzdu. Öyle yıllarca eğitim almayı gerektiren bir iş değildi sonuç olarak. Dileseler, grup kurmadan da, tek başlarına bile yazıp söyleyebilirlerdi. Müzik yapmak da öyle zor bir iş değildi. Herhangi bir ikinci sınıf stüdyoda, hazır aldığınız bazı melodilerin altına ritmi basit matematiksel bir mantıkla döşediğiniz zaman müziğiniz hazır demektir. Öte yandan rap müziği öyle gökten inmemiştir Almanya'ya. Önlerinde sayısız örnek vardı. 1980'lerin başlarında ABD'den bir moda olarak tüm dünyaya sıçramasında "Wild Style", "Beat Street" veya "Flash Dance" gibi kült filmlerin büyük etkisi olmuştu. Radyolarda Amerikan kaynaklı şarkılar, Tv kanallarından tüm dünyayı yakıp kavuran Amerikan rap müzik ve hiphop'una dair video klipler yayınlanıyordu. Üstelik, özellikle de Batı Berlin'e soğuk savaş döneminin sonucu olarak gelen ve orada aileleri ve çocuklarıyla yaşamaya başlayan pek çok Amerikan askerinin okullara giden çocukları bu müziği oradan getirmiş, yapıp dinliyordu. Ayrıca, 1970 yılların sonunda Amerika'da kendileri gibi dışlanmış, köşeye sıkıştırılmış olan ve bir çıkış yolu arayan siyahi gençlerin çıkardığı rap müziğini diskolarda bangır bangır çalıyorlar, gençler öncelikle öykünme yoluyla İngilizce rap yapmaya çalışıyordu. Yine aynı döneme paralel olarak, sokaklarda yanlarında getirdikleri kasetçalarından dinledikleri İngilizce rap müzik eşliğinde break dance yapan "sorunlu" isyankar gençler Batı Berlin'in sokaklarını süsleyerek ilk kariyerlerine başlamışlardı. Dolayısıyla, Almanya'daki diğer azınlıktaki-yabancı gençler gibi Türk gençleri de bu işin yapılabilirliğini görme imkânına doğrudan sahiptiler.

1980'li yılların ortasında Almanya'da yaşayan ikinci kuşak ilk denemelere girişti. Başlangıçta, önlerindeki örnekler İngilizce olduğu için, aksak ritimlerin altına döşenen bilindik Türk melodileriyle bezenmiş şarkılar İngilizce yapılmaya başlandı. Ayrıca İngilizce rap yapmak kendilerini Türklere değil, diğer yabancılara ve Almanlara ifade etme ihtiyaçları olduğu için gerekiyordu. Türkçe rap'in kült gruplarından ilki, hiç kuşkusuz, 1986 yılında Berlin-Kreuzberg'te MC Boe B (Bülent İpek) ve Maxim tarafından kurulan ilk Türk rap grubu 'İslamic Force' idi. Pozitif müzik anlayışıyla ken-

dilerini düşmanca duygularla mücadeleye adayan grup, Almanya'da olumsuz imajı bulunan Müslümanların kabul ve saygınlığını kazandırmak umuduyla bu çok tartışılan ve daha sonra 'İslamic Force' olarak değiştirdikleri ismi seçmişlerdi. Kariyerleri boyunca, genel olarak beceri, kültür, eğitim düzeleri ve uyumsuzlukları nedeniyle ikinci sınıf vatandaş muamelesine maruz kalan göçmen işçi veya konuk işçilerin durumuna odaklanarak, Alman toplumu içindeki azınlıkların bakış açısını sunmak için çaba sarf ettiler.

Başlangıçta Amerikan hiphop odaklı olan ve özellikle Afrika Bambaataa ve onun müziğinden etkilenen grup, onun düşünsel çizgisini korumakla birlikte, daha sonra şarkılarında bilgisayar davul ritimleri ile Türk müziğini birleştirerek işlemeye başladı. İsmine karşın, 2000 yılında hayatını kaybeden MC Boe B'nin köklerini derin ve güçlü sözleriyle hissettirdiği, şarkılarında barış, kardeşlik, özgürlük temalarını oldukça yoğun işleyen, son derece evrensel söylemleri olan, herkesi kucaklamaya çalışan mesajlar içeriyordu. Alevi-Türk kökenli Boe B ve Killa Hakan, İspanyol ve Alman kökenli Dj Derezon, Arnavutluk ve Alman kökenli Nelly gibi çeşitli etnik kökenlerden oluşan grup, Almanya'da pek çok önemli konserler verdi; azınlıklar için yeni bir kimlik oluşturma bir yolu olarak oriyental hip-hop hareketi başlattı; şarkılarını ilk etapta İngilizce söylediği için, gerek kimi Alman gençleri gerekse ülkedeki diğer yabancılar tarafından kabul edilebilir evrensel söylemiyle, Almanya'da tutunmaya çalışan sorunlu ve zorlu bir hayatı göğüslemek zorunda kalan yabancıların sesi ve haklı gururu oldu. Ardından 1991 yılında Nürnberg şehrinde, King Size Terror grubunun 'The Word is Subversion' albümünde yer alan 'Bir Yabancı'nın Hayatı' adlı şarkı geldi. Karakan grubundan Alper A.'nın yazdığı ve İngilizceden Türkçeye geçiş aşamasını oldukça iyi gösteren şarkı, Almanya'da yaşayan Türklerin Almanya'ya getiriliş serüvenini üstün körü sorguluyor, Türklerin teslimiyetçi yaşam tarzını, para ve zevk peşinde günlerini tüketmelerini eleştiriyor, onları Ay-Yıldız köklerine sahip çıkmaya, Almanya'da yaşadıkları baskılara, dışlanmışlıklara karşı durmaya davet ediyor ve uyuşturucuya karşı çıkıyordu.

İslamic Force 1992 yılında İngilizce seslendirerek yayınladıkları "My Melody/İstanbul" adlı E.P. ile Alman rap tarihine damgasını vurdu. Popüler Batı, Almanya ve Türk kültürlerini birleştirerek, Türk göçmen gençlerinin Türk kültüründen Batı ve Alman kültürüne geçiş deneyimi için köprü oluşturmayı ve ülkedeki Türklere yönelik şoven, ırkçı baskı ve saldırı dalgalarını azaltmayı denediler. İrkçılığı yıkma girişiminin bir parçası olarak İngilizce seslendirdikleri "My Melody/İstanbul" Afro-Amerikan ritimleri üzerine Türk arabesk (My Melody sample: İbrahim Tatlıses - "Leylim Ley") ve pop müzik (İstanbul sample: Barış Manço, "Hemşerim Memleket Nire") oriental hip-hop kullanımı için önemli bir örnek olarak hizmet verdi. Grup hemen ardından, 1993 yılında "The whole world is your home" (Bütün Dünya Senin Evin) isimli bir EP yayınladı. Barış Manço'nun şarkılarından sample'lerin kullanıldığı albüm isminden de anlaşılacağı gibi, Türkçe rap tarihinin milliyetçilik-şovenizm-mu-

hafazakarlık-dincilik-cinsiyetçilik zincirlerini paramparça ederek ulaşabileceği en yüksek evrensel düşünsel zirveye ulaşarak buraya damgasını vurmuştu. Asıl büyük bombayı 1997 yılında patlatacak olan İslamic Force, tamamı Türkçe sözlü ilk albümleri olacak “Mesaj” ile başarılarını taçlandıracaklardı. Killa Hakan’ın gruba ilk kez katıldığı söz konusu yıl yayınlanan albümde yer alan ‘Mesaj’, ‘Candandır’, ‘Gurbet’, ‘Yağma Sofrası’, ‘Bu Dünya’, ‘Original Rap’ gibi önemli şarkıları, haksızlıklara karşı duran, fakirin daha çok fakir, zenginin daha zengin olduğu düzeni, gurbette vatan özlemini, patronsuz-birlikte eşit bir dünya hayalini, hayatı dolu dolu yaşama çabasını anlatıyordu.

1987 yılında kurulan ve ilk çalışmasını 1992 yılında yayınlayan rap grubu Advanced Chemistry, Almanya’da ortaya çıkan rap-hiphop kültürünün kimliğini ve ortaya çıkış nedenini oldukça iyi göstermekteydi. Grup, Haiti kökenli Frederik Hahn aka Torch, İtalya kökenli olan ve asıl adı Gana Kofi Yakpo olan Toni L, Şilili Pinochet diktatörlüğüne kaçan bir ailenin çocuğu olan Gee-One (Gonzales Maldonado), Stuttgart bölgesinden Illingen Mike Dippon aka DJ Mike MD, Bulgaristan’dan DJ Suicide, grubun dji ve müzik prodüktörü Bülent Teztiker aka Boulevard Bou’dan oluşmaktaydı. İkinci kuşağın ve onların kültürlerinin -kaçınılmaz- buluşmasını, kaynaşmasını, dayanışmasını oldukça başarılı bir şekilde yansıtan bu oluşumun içinde buldukları ülkede karşılaştıkları sorunlarını aşmak için kültür ve siyasete ilgi duymaları son derece normaldi. 1993 yılında Mzee etiketiyle yayınlanan ‘Alte Schule’ adlı toplama albümünde, gruptan Bülent Teztiker (Boulevard Bou), altyapılarında Türkçe sample’ların kullanıldığı ve araya serpiştirilen birkaç Türkçe sözde olduğu, Almanca ‘Eski Okul’ şarkısıyla yer aldı. Ertesi yıl Advanced Chemistry’nin Sezen Aksu’nun Sarışın şarkısından sample’ın kullanıldığı ‘Operation Artikel 3’ adlı şarkısında Türkçe bir bölümle yer aldı: *“Yahudi, Müslüman, Alevi ve Hristiyan... her ırk ve azınlıktan.. burada yaşayan insanlara konuşuyoruz. Bu ara kendini başka yabancılardan sınırlama. Kendi halini sakın onlarınkinden iyi sanma, yanma, inanma yalanlara, aldanma. Çünkü; biz hepimiz bu aynı yolun yolcusuyuz ve bu yolu kardeş beraber yürümeliyiz. Çünkü; Yunan’ı döven İtalyan’ıda döver; Türkleri yakan Yugoslav’ı da yakar. Ama hepimizi birden katiyen ezemez. Beraber savaşırsak sırtımız yere değmez; boyunlarımız bükülmez haklarımız kesilmez; üstümüze gelip ve alay edilmez...”*

1994’te Frankfurt underground gruplarından Asiatic Warriors’ın Dragnet Records etiketiyle plak ve CD olarak yayınlanan ‘Told Ya’ isimli ilk albümünde yer alan ve Barış Manço’nun ‘Gesi Bağları’ sample’ının kullanıldığı ‘Life is a Fight’ şarkısında Savaş, yaşadığı ülkede bir yabancı olarak yaşadıkları sorunları anlatan, yabancıları karşı durmaya, mücadele etmeye çağırان söylemiyle Türkçe bir bölüm ile eşlik etti. *“Bizi hep küçük düşürüyorlar. Unutuyorlar; bizim babalarımız bu ülkeyi büyüttü. Onlar ise ama bizim hayatı küçülttü. Çünkü bizi kullanmaya alıştılar. Babalarımız para-hayvan gibi çalıştılar. Ama o zaman geçti geri dönmeyecek. Anladın mı? Kültürsüz yabani pezevenk! Kardeşim su serp yüzüne gel kendine. Sen bir yabancısın şu ülkede.*

Yavaş yavaş hayat bir savaş; dinle beni arkadaş” Kulağına hoş gelen, bilindik Türk arabesk, türkü, pop melodilerinin altına döşenen ritimlere eşlik eden öfkeli sözlerle söylenen şarkılar ve edilen danslar, çizilen grafitiler, dj’ler Berlin, Nürnberg, Frankfurt üçgeninde Türk gençleri arasında fırtına etkisi yaratmıştı. Gençler ya hiphop rüzgarına kendisini de bilfiil kaptırıyor, ya da onun bir unsurunu kendileri de yapmaya çalışıyordu.

Türkçe rapin diğer önemli kült gruplarından biri de hiç kuşkusuz Sense, Muzikman ve D-Raid’den oluşan Mic Force oldu. Almanya’nın Wiesbaden şehrinden çıkan grup, 1993 yılında yayınladıkları ve Funkadelic’in bir şarkısından ustaca alınan sample ile yapılan, adından ve bir Neo-Nazi’yi yere sermiş halde ve başında silah ve beyzbol sopasıyla poz veren fotoğraflarının yer aldığı kapaktan da anlaşılacağı gibi oldukça sert bir çıkış sergileyen ‘Fuck You Skin’ adlı single şarkıları ile Türk gençlerinin yoğun ilgisini çekerek efsanevi gruplar arasında yer aldılar. Türkçe rapin öncülerinden biri olan grubun, “Adalet yoksa, barış da yok!” sloganını ve ırkçı-faşist saldırıların mağdurlarına ithaf edilen söz konusu bu şarkısı, çakılan bir kibrit ile tutuşarak yanan evden yükselen çığlıklarla başlıyor, saldırılan, yakılan, ayaklar altına alınan kimliklerini büyük bir öfkeyle haykırıyorlardı. Grup asıl büyük başarısını 1993 yılında yayınladıkları ‘It Ain’t Over’ adlı EP’lerinde ve İbrahim Tatlıses’in ‘Yaşamak Bu Değil’ türküsünden aldıkları sample ile döşedikleri ‘Selam’ şarkılarıyla Türkçe rap tarihine damgalarını vurarak kazandı. Seçilen melodinin sarsıcı gücü görmezden gelinememekle birlikte, kolay anlaşılır kafiyeli sözler, İngilizce seslendirilen şarkının aralarına serpiştirilen Türkçe kelime ve cümlelerin geçmesi onların bu şarkılarının kült yapıtlardan biri olmasında büyük katkı sağladı. Gangsta stilinde Neo-Nazizm’e karşı radikal bir karşı duruş sergileyen, umudu ve direnişi diri tutan, ‘acı vatan’ Almanya’da memleket hasretini avazı çıktığıınca haykıran ve milletine, vatanına, yurduna selam yollayan grubun ‘Selam’ şarkısını dinlerken hırsla ve öfkeyle bilenmemek, gaza gelmemek mümkün görünmüyordu. Yine 1994 yılında bu kez Frankfurt’ta Looptown etiketi çerçevesinde bir araya gelen Dj Mahmut, Volkan T, Murat G ve Kmr ilk albümleri olan ‘Looptown presents Turkish Hiphop’ı yayınladı. Süpür ve Git, Kafayı Yemiş, Son Durak, Yanlış Yol, Çay ve İhtiyaç Molası, +-10, Ulan Style, Bunun için mi Doğduk, Bastır, Mal Piyasası, Dert Çemberi, Scratch Against Silence adlarını taşıyan 12 sosyal içerikli şarkıdan oluşan albüm, tümüyle Türkçe sözlerden oluşan ilk Türkçe rap albümü olma özelliğini taşıyor.

Ezilenden Ezene Doğru: Kavşak

Türkçe rap için son derece verimli geçen 1994 yılında yine King Size Terror grubu, “Ultimatım” albümünü yayınladı. ‘Defol Dazlak’ ve ‘Cehenneme Hoşgeldin’ adında dikkatleri üzerine çeken iki önemli Türkçe şarkı bulunmaktaydı. Karakan ikilisinden Alper Ağa’nın bir psikopat edasıyla seslendirdiği ‘Cehenneme Hoşgeldin’ şarkısında,

25 yıl önce doğduğu Yozgat'tan cehennem olarak gördükleri Almanya'ya çalışmak, para kazanmak için göç ediş serüvenlerini, ailelerinin mutsuzluğunu, çalışıp çabalamalarına ve çok para kazanmalarına karşın Almanların eziyetlerine katlanmalarını, bir hayvan gibi muamele görmelerini, yaşamlarının yasaklarla çevrildiğini çünkü sarışın değil esmer olduklarını, ertesi gün kimin evinin yakılacağı korkusuyla yatıp kalktıklarını, buradaki Türklerin para kazanmak için yıllarca çalışıp didindiğini ama ülkelerine tahta sandıkla geri döndüklerini, dazlaklara karşı cesurca durduklarını, tek kurtuluşlarının insanca beraber yaşadıkları Türkiye'ye geri dönmek olduğunu kısaca anlattıktan sonra, tüm hardcore rapçilere ve tüm Türk çetelerine selam yolluyor ve "Birlik olursak bizi kimse yenemez" mesajıyla bitiyordu. Şiddete karşı şiddetin, çeteye karşı çetenin, milliyetçiliğe karşı milliyetçiliğin övüldüğü, yer yer kantarın topuzunun kaçırılıp ırkçılığa varan şarkıda, Sivas Madımak'ta 33 insanın diri diri yakıldığı, karşılıklı büyük toplumsal protesto gösterilerin yapıldığı, terör, şiddet ve çatışma ortamının, faili meçhullerin tavana vurduğu, kişi temel hak ve özgürlüklerinin ayaklar altına alındığı bir dönemde, Türkiye'nin Almanya'dan farklı olarak güllük gülistanlık, insanca yaşandığı bir ülke olarak lanse edilmesi ancak Karakan'ın Türk milliyetçisi kimliğiyle açıklanabilirdi.

Öte yandan, bir Türkçe rap klasiğine dönüşen 'Defol Dazlak' şarkısı Alman milliyetçisi neo-Nazilere karşı Türk milliyetçisi çıkışını bir basamak yukarıya taşıyor. Etkilenmemenin imkansız olduğu oldukça sıkı bir sound'un üstüne Alman milliyetçiliğine karşı açıkça meydan okunarak döşenen ve Türklüğün yüceltildiği sözlerle başlayan, adalet isteyen ve Türkleri boyun eğmemeye ve Türklüğünü korumaya davet eden şarkı, 'Sevmem zaten senin milletini; dilini, tipini, şu soğuk ülkeni; defol çek git; duymayayım seni' gibi sözlerle son derece faşizan ve ırkçı boyut almaya başlıyordu. Türkçe rap'in dönüşümü açısından en önemli kavşak noktasını oluşturan 'Defol Dazlak' şarkısı, Türkçe rap'in ezilen, ancak buna karşın çözümü barış, kardeşlik, özgürlük, paylaşım, temel hak ve özgürlükler çerçevesinde insanın insanca birlikte yaşadığı yeni bir dünya kurmakta bulan evrensel-muhafiz kimliğini yerle bir ettiğini, şahinler kanadının bu şarkıyla iktidarını ilan ettiğini söylersek abartmış olmayız. Gerçekten de, Türklerin evlerinin Almanya'da milliyetçi dazlaklar tarafından yakıldığı dönemlerde Türk bakkallarında satılarak elden ele dolaşan CD'de yer alan ve bir yıl sonra büyük bir çıkış yakalayacak olan diğer bir kült grup Cartel'le taçlandırılacak olan söz konusu şarkıdaki söylem, Türk gençlerini inanılmaz bir şekilde etkilemiş, onların rap müziğine bakış açılarını ve söylemlerini kökten değiştirmiştir.

Türkçe rap'in dinlenebilir bir hal aldığı ve büyük kitlelere pazarlanabileceğinin görülmesiyle önemli bir ticari proje için start verildi. Sinan Ozan'ın öncülüğünde, Kiel'den eski bir breakdance grubu olan Da Crime Posse (Cinayi Şebeke), Nürnberg'den Karakan ve Berlin'den Erci E. Türkçe rap'te devrim niteliğindeki bir proje için 1995 yılında Berlin'de buluşup, Türkçe rap'in bir başka kült grubu olan Cartel'i kurdu. Birlikte kaydettikleri tek şarkı olan 'Cartel' ile başlayan ve Poly-

gram etiketiyle yayınlanan albümde, Karakan'ın 'Hani Bana Para', 'Al Sana Karakan', 'Evdeki Ses', 'Araba Yok, 'Kan Kardeşler'; Erci E'nin 'Party', 'Türksün', 'Televizyon'; Cinayi Şebeke'nin 'Yetmedi mi', 'Posse Attack', 'Der Weg Den Du Gehst' şarkıları yer aldı. Almanya'da ağır işlerde çalışarak yaşama tutunmaya çalışan Türklerin ezilmesini, dışlanmışlığını akıcı bir müzik eşliğinde haykıran 'Cartel' şarkısına çektikleri, Almanya'da Türklerin günlük yaşamlarından karelere, neo-naziler tarafından yakılan Türklerin cenazelerinin ellerde taşınması görüntülerine yer verdikleri video MTV'de yayınlanınca Türkiye'de büyük yankı uyandırdı. Solingen katliamı sonrası, Türk devleti, basını ve kamuoyu tarafından yakından takip edilen Almanya'daki Türkler'in içinde bulunduğu durumu oldukça iyi anlatan, alışıldık Türk pop müzik ve kliplerinin aksine, kapşonlu bol kıyafetler giyen, farklı bir vokal tekniği kullanan bu gurbet-teki kızgın gençler Türkiye'deki medyanın bir anda dikkatini üzerlerine çekti. Radyolarda şarkıları çalınmaya, televizyonda klipleri yayınlanmaya, gazetelerde haklarında haberler yapılmaya başlandı.

Genel olarak Almanya'daki hayatlarını, yaşadıkları sıkıntıları ve mücadelelerini dile getiren ve bir arada durarak köklerine sahip çıkmayı haykıran albümdeki söylem, Türk hükümetinin, medyanın, milliyetçi-ülkücü-şöven-muhafazakar toplumsal kesimlerin gruba dört elle sarılmasına neden oldu. Havalimanında bozkurt işaretleriyle karşılanan, konserleri Ülkü Ocakları tarafından desteklenen, büyük medyanın konserlerine ücretsiz giriş biletini kuponla vererek zirveye taşıdığı Cartel'in Türkiye'de yayınlanan albümü 1 milyona yakın bir satış grafiği yakaladı. Amerika'da dışlanan, ezilen, yok sayılan, hak ve hukukları tanınmayan siyahi azınlıkların, Almanya'da yine aynı pozisyonda olan Türklerin yaşadıkları ülkelerin milliyetçiliğine, şovenizmine karşı bir şanlı duruş olarak doğan rap müziği Türkiye'ye ezen, ege-men olan toplumsal yapının bir parçası olarak girince ülkemiz için vahim sonuçları oldu. Türkiye'deki dincilik, milliyetçilik, muhafazakarlık karşısında dışlanan, ezilen, yok sayılan toplumsal kesimler ve onların çocukları bu garip tablo karşısında hiphop rap müziğe mesafeli durmaya çalışırken, genel olarak dinci-milliyetçi, muhafazakar, ülkücü gençlik bu yeni kültüre sıkı sıkı sarılmaya başladı. Sonuç olarak, Türkiye'de Cartel fırtınasından etkilenerek, ona öykünerek rap yapmaya başlayan gençler Türkiye'deki milliyetçi-muhafazakar-cinsiyetçi Türkçe rap kimliğine damgasını vuracaktı. Hiç kuşkusuz Türkçe rap Türkiye'ye örneğin İslamic Force'un o gerçekten muhalif ve gerçekten de herkesi kucaklayan evrensel sol söylemiyle girmiş olsaydı buradaki yansımalarıyla birlikte Türkçe rap'in kimliği çok daha farklı olacaktı.